

werkblad Groene Boekje (1) - versie 3

In het Groene Boekje staat hoe de woorden gespeld moeten worden. In het laatste Groene Boekje, uit 2005, staan enkele nieuwe regels en ook veel nieuwe woorden. Drie veranderingen worden in dit lesje besproken. Lees de regels goed door en maak daarna de opdrachten.

1. Woorden als *paddenstoel* en *paardenbloem* hebben een -n- gekregen.

Woorden als *paddenstoel* en *paardenbloem* schrijven we nu met een tussen-n. Dus net als *pannenkoek* (de 'pannenkoekregel').

2. De namen van tijdperken schrijf je met een kleine letter.

Voorbeelden: *steentijd*, *middeleeuwen*, *gouden eeuw*, *pleistoceen*.

☞ Historische gebeurtenissen schrijf je nog wel met een hoofdletter. Historische gebeurtenissen zijn de namen van natuurrampen, oorlogen, veldslagen e.d., zoals *Allerheiligenvloed*, *Tweede Wereldoorlog* en *Guldensporenslag*.

3. Afkortingen die je met kleine letters schrijft en uitspreekt als een gewoon woord, plak je aan het andere woord vast: *havoschool*.

Voorbeelden van zulke afkortingen zijn: *havo*, *mavo*, *pabo*, *ufo*, *vip*.

In een samenstelling plak je zo'n afkorting aan het andere woord vast: *havoschool*, *ufowaarneming*, *vipruimte*.

Bij klinkerbotsing zet je in een samenstelling een streepje (*havo-examen*) en in een afleiding een trema (*havoër*).

☞ Afkortingen waarin een hoofdletter staat (zoals *Benelux*, *Cito* en *NAVO*) en afkortingen die je letter voor letter uitspreekt (zoals *cd*, *sms* en *vmbo*), krijgen in een samenstelling een streepje (*Benelux-land*, *Cito-toets*, *NAVO-lid*; *cd-brander*, *sms-bericht*, *vmbo-school*) en in een afleiding een apostrof (*CDA'er*, *cd's*, *sms'je*, *vmbo'er*). Dat was al zo.

<i>Benelux</i>	België, Nederland, Luxemburg
<i>cd</i>	compact disc
<i>CDA</i>	Christen-Democratisch Appèl (de politieke partij van premier Balkenende)
<i>Cito</i>	(was de afkorting van) Centraal instituut voor toetsontwikkeling
<i>havo</i>	hoger algemeen voortgezet onderwijs
<i>mavo</i>	middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
<i>NAVO</i>	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (militair bondgenootschap, waarvan o.a. Nederland en Amerika lid zijn)
<i>pabo</i>	pedagogische academie voor het basisonderwijs
<i>sms</i>	short message service ('kort bericht service')
<i>ufo</i>	unidentified flying object ('onbekend vliegend voorwerp' = vliegende schotel)
<i>vip</i>	very important person ('erg belangrijk persoon')
<i>vmbo</i>	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

OPDRACHTEN

A. Streep de foute spelling door en schrijf de goede spelling op de stippellijn (zie de veranderingen 1, 2 en 3).

1. Het elfenbankje is een soort paddestoel/paddenstoel.
2. In de paardenwei staan paardebloemen/paardenbloemen.
3. Kabouter S. zat op een vliegezwam/vliegenzwam.
4. Zwemmen in een pierebadje/pierenbadje vind ik vet cool.
5. Karel de Grote leefde in de Middeleeuwen/middeleeuwen.
6. De winnaar kreeg een vip-behandeling/vipbehandeling.
7. De 17-jarige havo-er/havoër is een talentvolle kanoër.
8. Die twee vwo-ers/vwo'ers zijn fanatieke PSV'ers.
9. Je spelt havo-diploma/havodiploma zonder streepje!
10. Je spelt vmbo-diploma/vmbodiploma met streepje!

B. Streep de foute spelling door en schrijf de goede spelling op de stippellijn.

In deze opdracht staan niet alleen woorden die een andere spelling hebben gekregen, maar ook woorden die voor het eerst in het Groene Boekje staan. Soms kun je de goede spelling afleiden uit een ander woord in de zin. Soms zul je een woord moeten opzoeken.

1. Ik heb gisteren met oma ge-e-maild/ge-e-mailt.
2. Drie keer raden met wie ik heb ge-sms'd/ge-sms't!
3. Bij *barbecue* hoort het werkwoord *barbecueën/barbecuen*.
4. De Apache schoot met zijn pijl-en-boog/pijl en boog op de paard-en-wagen.
5. Die profvoetballer is in zijn vrije tijd een verdienstelijk amateur-wielrenner/amateurwielrenner.
6. De..... privé-detective/privédetective zocht de satésaus.
7. Indonesië werd getroffen door een tsoenami/tsunami.
8. Assen is de hoofdstad van de provincie Drente/Drenthe.
9. Zit de rt'er in de orthotheek/orthoteek of in de mediatheek?
10. De Zwitserse boer at zijn muesli/müsli met rauwe melk.

Hier vind je het Groene Boekje online: <http://woordenlijst.org>.
De antwoorden vind je hier: <http://www.surfspin.nl/paddenstoel.html>.